

‘Når asfalten giver slip’: Jonas føler sig medansvarlig som passager til sin ulykke

En eftermiddag i 2003 får 18-årige Jonas et lift af sin veninde på vej hjem fra skole. Pludselig mister føreren kontrollen over bilen og rammer en græsribat, som får bilen til at flyve ud på en mark. Jonas vågner først seks dage senere i en hospitalsseng. Til beskeden om, at han nok aldrig kommer til at gå igen.

“Man kan ikke som passager bare sætte sig ind i en bil og overlade alt ansvar til den, der kører. Lige så snart I sidder i samme bil, så er alle ansvarlige for, at I kommer sikkert frem.” Det er budskabet fra 35-årige Jonas, som i dag har siddet i kørestol i lige så lang tid, som han nåede at kunne gå på sine ben. 17 år.

Jonas var en helt normal 18-årig knægt fra Sdr. Bjert uden for Kolding. Han drømte om at rejse og blive tømrer. Og hverdagen bestod af at hænge ud med drengene, spille fodbold, fiske og køre rundt i deres biler, mens man ventede på weekenden, som forhåbentligt også skulle være i selskab med et par bajer og nogle søde, unge damer. Et helt normalt liv for de fleste 18-årige knægte.

Det er nok også den helt normale knægt i Jonas, som gør, at han sidder i den helt unormale situation, han er i i dag. For den skæbnesvangre torsdag, hvor han bare lige skulle hjem fra skole via et lift med en veninde, tænkte han godt over, at det gik lidt for stærkt. Men det var jo en rute, de to havde kørt tusind gange før og derfor var så vant til.

Så i stedet for at spørge hende, hvad hun havde så travlt med, lader han den fare, som de fleste andre unge mennesker ville gøre, og tænker kun på de festligheder, som skal ske senere. Det er jo lillefredag. Og drengene skal samles igen. Men så sker der det, at Jonas' telefon ringer fra hans skoletaske på bagsædet. Og han bliver nysgerrig. Så han klikker sig ud ad selen for at tage sin telefon, mens veninden begynder at tale om de heste, som hun engang havde på en mark til højre for dem. Blikket væk fra vejen gør, at veninden kører ud over vejbanen. Og så går det frygteligt galt.

Jonas vågner seks dage efter til et helt andet liv end det, han havde planlagt. Til beskeden om at hans nakke er brækket. Og at lægerne ikke kan gøre mere. Respiratoren i hans hals gør, at han ikke kan kommunikere i to måneder. Så han må nu i stilhed vænne sig til tanken om, at han aldrig skal gå på sine ben igen. Slut med fodbold. Slut med vilde byture. Slut med ubegrænset frihed. Mens hans venners liv fortsætter ufortrødent, begynder han at opfatte sig selv som den evige tilskuer. Med en kørestol under sig som en permanent lænke. Det bliver en lang og sej kamp for den unge og før så ubekymrede Jonas at acceptere, at livet er ændret for altid.

“Det første jeg ser, når jeg vågner om morgenen, er min kørestol. Og det sidste jeg ser, inden jeg falder i søvn, er også min kørestol. Alle de små udfordringer, der er i løbet af dagen, er jo bare en konstant reminder om, hvad der skete den dag”

De seks dage i koma har sat dybe ar på sjælen for Jonas' familie og hans omgangskreds. Lægerne betegnede det nemlig som et enormt held, at han overhovedet vågnede igen. En ekstra chance, som han i dag er taknemmelig for. Men udover at ulykken har hæmmet Jonas' fysiske, så bærer han også rundt på en tung skyldfølelse. Hans familie blev nemlig også meget påvirkede af ulykken, og det mener han, at han bærer et ansvar for.

FAKTA: Ulykker i trafikken

- Ca. seks ud af 10 dødsulykker skyldes uopmærksomhed eller manglende/utilstrækkelig orientering.
- I gennemsnit foretager os distraherende ting i 30 % af den tid, vi kører bil.
- Fart er en faktor i næsten halvdelen af alle dødsulykker i trafikken.
- Tre ud af fire af dem, der blev dræbt uden sele i en ulykke, ville have overlevet hvis de havde haft selen på.

“Det er noget af det, jeg har sværest ved at snakke om i dag. Fuck, at jeg kom i stolen. Jeg er her stadigvæk, og jeg har fået en ny chance. Men det at så mange har fået ar på sjælen på grund af en ulykke, jeg var med i, hvor jeg i princippet kunne have undgået den ved at sige fra overfor min veninde, og ladet være med at klikke mig ud af selen... jeg bærer også mit ansvar, og man er aldrig alene i bilen – dine nærmeste er altid med.”

Udover at mobiltelefonen i dag er en endnu større opmærksomhedssluger, end den var for 18 år siden, så ser man typisk, at unge mennesker har problemer med at overholde fartgrænserne, og at de har svært ved at sige fra overfor føreren af bilen, hvis de føler sig utrygge. Det kan både have noget med manglende rutine for de nye bilister at gøre – men det kan også skyldes anatomi. Vores hjerner er nemlig først vokset ordentligt sammen når vi er i midten af 20'erne og dermed kan det være svært for de unge førere at tænke langsigtet og konsekvensberegne. Det samme gælder for passagererne. For unge føler sig ofte udødelige. Særligt i trafikken.